

PL ISSN 0419-8824

DZIEJE

NAJNOWSZE

INSTYTUT HISTORII
IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
FUNDACJA INSTYTUTU HISTORII
IM. TADEUSZA MANTEUFFLA
POLSKIEJ AKADEMII NAUK

KWARTALNIK
POŚWIĘCONY
HISTORII
XX WIEKU

1–2023

<http://rcin.org.pl>

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
Fundacja Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk

DZIEJE NAJNOWSZE

Rocznik LV

2023

1

Warszawa 2023

<http://rcin.org.pl>

„Dzieje Najnowsze”
Założone w 1969 r. przez Tadeusza Jędruszczyka,
Czesława Madajczyka i Witolda Stankiewicza

KOMITET REDAKCYJNY

Łukasz Adamski, Mikheil Bakhtadze, Roman Baron, Agnieszka Cieślikowa, Idesbald Goddeeris,
Krzysztof Kawalec, Tadeusz Kondracki, Marek Kornat, Andrzej Koryn, Krzysztof Kosiński,
Claudia Kraft, Piotr Madajczyk, Wojciech Materski, Jan Molenda, Władimir Niewieżin,
Andrzej Nowak, Sławomir Nowinowski, Małgorzata Ptaszińska, Włodzimierz Suleja,
Tadeusz Wolsza, Dušan Segeš, Andrzej Suchcitz, Michihiro Yasui

REDAKCJA

Małgorzata Gmurczyk-Wrońska (redaktor naczelny), Daniel Boćkowski (zastępca
redaktora naczelnego), Anna Nowakowska-Wierzchoś (sekretarz), Rafał Stobiecki
(członek redakcji), Jacek Tebinka (członek redakcji), Paweł Libera (członek redakcji)

REDAKTOR WYDAWNICZY

Ewa Bazyl (jęz. polski), Grażyna Waluga (jęz. angielski)

TŁUMACZENIA STRESZCZEŃ

Grażyna Waluga

ADRES REDAKCJI „DZIEJÓW NAJNOWSZYCH”

Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
00–272 Warszawa, Rynek Starego Miasta 29/31
tel. 22 831 02 61–62, w. 43, e-mail: dn@ihpan.edu.pl
<http://www.dn-ihpan.edu.pl>

Czasopismo recenzowane

p-ISSN 0419-8824
e-ISSN 2451-1323 (wersja pierwotna)

© Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk
© Fundacja Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk

Współwydawcy czasopisma:

Instytut Historii
im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa,
Rynek Starego Miasta 29/31
tel. +48 22 831 02 61
e-mail: wydawnictwo@ihpan.edu.pl

Fundacja Instytutu Historii
im. Tadeusza Manteuffla
Polskiej Akademii Nauk
00-272 Warszawa,
Rynek Starego Miasta 29/31, pok. 44
tel. +48 22 831 02 61, w. 46
e-mail: fundacja.ihpan@ihpan.edu.pl

Publikacja dotowana ze środków publicznych
Ministerstwa Edukacji i Nauki

Druk i oprawa: Fabryka Druku

Spis treści

STUDIA I ARTYKUŁY

Mariusz Wołos – <i>Dwie misje rotmistrza Bolesława Długoszowskiego „Wieniawy” do Paryża w 1919 roku. Część 2: Emisariusz Belwederu przy szefie Francuskiej Misji Wojskowej w Polsce</i>	5
Jacek Piotrowski – <i>Minister Henryk Juliusz Floyar-Rajchman jako polski polityk na uchodźstwie</i>	25
Stanisław Jaczyński – <i>Agentura sowiecka w Armii Polskiej w ZSRR (wrzesień 1941 – sierpień 1942)</i>	53
Piotr Olechowski – <i>„Rozstrzelani za Zbruczem”. Praktyka wydawania wyroków śmierci na ludność polską w trzech obwodach Ukraińskiej SRR w ramach „operacji polskiej” w latach 1937–1938. Analiza komparatystyczna</i>	77
Wojciech Grott – <i>„Kto oni są?” Propaganda antysowiecka w niemieckich broszurach polskojęzycznych z okresu II wojny światowej</i>	101
Igor Hałagida – <i>„Który Rusin, a który Polak...” Ukraińskie straty osobowe w powiecie przemyskim w czasie konfliktu polsko-ukraińskiego w pierwszym półroczu 1945 r. (aspekt statystyczny)</i>	125
Marcin Fatalski – <i>„Utrzymać Iran po stronie Zachodu”. Ewolucja polityki Stanów Zjednoczonych wobec kryzysu irańskiego (1951–1953)</i>	149
Konrad Knoch – <i>Wydawnictwo Dobra Powszedniego (1982–1986)</i>	175
Anna Ratke-Majewska – <i>Mit założycielski państwa polskiego jako mem w kontekście miejsc pamięci w przestrzeni internetowej</i>	197

ARTYKUŁY RECENZYJNE I RECENZJE

Maxim Karaliou – <i>Nowa próba opowieści o polskiej Dzierżyńszczyźnie</i>	217
Radosław Domke – <i>Historia społeczna PRL filmem pisana</i>	231

* * *

Karolina Dzimira-Zarzycka, <i>Samotnica. Dwa życia Marii Dulebianki</i> – Anna Nowakowska-Wierchoś	244
--	-----

IN MEMORIAM

<i>Profesor István Lagzi (17 VI 1942 – 5 VIII 2022)</i> – Miklós Mitrovits	247
--	-----

Instrukcja wydawnicza

Redakcja zwraca się do wszystkich autorów o stosowanie następujących rygorów dotyczących formy tekstów nadsyłanych do druku w naszym piśmie:

1. Wszystkie teksty należy składać w dwu egzemplarzach oraz w wersji elektronicznej. Wydruk powinien być sporządzony według obowiązujących norm: Times New Roman 12 pkt, interlinia 1,5 wiersza, z marginesem z lewej strony szerokości 4–5 cm. Poprawki i uzupełnienia powinny być ograniczone do minimum i nie mogą przekraczać trzech na jednej stronie; nie stosujemy żadnych podkreśleń.

2. Układ pierwszej strony artykułu i artykułu recenzyjnego (tj. obszerniejszej, polemicznej recenzji) powinien wyglądać następująco: z lewej strony u góry imię i nazwisko autora oraz dokładny adres, poniżej tytuł na środku strony (na osi). Wszystkie te elementy należy pisać pismem tekstowym, nie zaś samymi dużymi literami.

3. W recenzji ponad tekstem należy umieścić kolejno: imię (w formie rozwiniętej) i nazwisko autora recenzowanej pracy, jej tytuł i ewentualnie podtytuł (według strony tytułowej); jeśli recenzja dotyczy pracy zbiorowej, wówczas po tytule należy podać imię i nazwisko redaktora; następnie – w przypadku pracy wielotomowej – liczbę tomów lub części (np. t. I–II) cyframi rzymskimi i dalej: miejsce i rok wydania, nazwę wydawcy, na ostatnim miejscu liczbę stron. Imię i nazwisko autora recenzji – na końcu tekstu z prawej strony oraz afiliację (miasto).

4. Teksty do działu „Życie naukowe” zawierają tytuł (na osi); podpis autora jak w recenzji.

5. Wspomnienia pośmiertne: w tytule imię i nazwisko osoby, której tekst dotyczy, pod nim w nawiasach dokładne daty życia; podpis autora jak w recenzji.

6. Odnośniki do przypisów (dolnych) w tekście są umieszczane przed kropką kończącą zdanie (z wyjątkiem, gdy kończy je skrót: w. – wiek lub r. – rok) albo przed przecinkiem wewnątrz zdania (z wyjątkiem, gdy muszą być umieszczone między słowami, których nie oddziela przecinek).

7. W tekstach zasadniczych stosujemy ogólnie przyjęte skróty (np., itp., m.in., rkp., mps, t., z., etc.), a także z reguły: r. (rok) i w. (wiek), inne w miarę potrzeby. Nazwy miesięcy podajemy cyfrą rzymską wówczas, gdy występują wraz z dniem i rokiem (bez oddzielających je kropek), w innych przypadkach w ich brzmieniu słownym (16 V 1935 r.; 16 maja; w maju 1935 r.).

8. W przypisach stosujemy skróty jak w punkcie 7, dopuszczalne są także inne skróty, przyjęte w historycznych opracowaniach specjalistycznych, jednak z wyjaśnieniem znaczenia w pierwszym przypadku ich zastosowania. Tytuły czasopism i serii wydawniczych piszemy w cudzysłowie; po tytule publikacji zamieszczonej w opracowaniu zbiorowym piszemy po przecinku – w: (bez nawiasów prostokątnych). Tomy i roczniki periodyków i innych publikacji podajemy cyframi rzymskimi; zeszyty, numery i części – cyframi arabskimi.

9. Wszystkie nadesłane do redakcji teksty, odbiegające swoją zewnętrzną formą od powyższych zasad, będą zwracane autorom do właściwego przygotowania i ponownego przesłania.

10. Redakcja prosi o dołączenie do artykułu i artykułu recenzyjnego streszczenia (do 3000 znaków ze spacjami) i zarysu treści (do 500 znaków ze spacjami) w języku polskim, wykazu słów kluczowych w języku polskim (do 5–7 słów lub wyrażeń), bibliografii zawierającej wszystkie opracowania cytowane w przypisach, a także biogramu (do 500 znaków ze spacjami; tytuł naukowy, instytucja, zainteresowania naukowe).

INSTYTUT HISTORII PAN
PRZEDSTAWIA

**Protokoły posiedzeń
Rady Ministrów
Rzeczypospolitej Polskiej
1918–1923**

TOM X

GABINET ARTURA ŚLIWIŃSKIEGO

1 – 28 LIPCA 1922

GABINET JULIANA NOWAKA

2 SIERPNIA – 16 GRUDNIA 1922

INSTYTUT HISTORII PAN

www.ihpan.edu.pl
www.ksiegarnia-ihpan.edu.pl

ISSN 0419-8824

<http://rcin.org.pl>